

Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer - Ds 2017:49

(S2017/05543/FST)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor ställer sig positiv till utredningens förslag, men vill samtidigt lämna ett par kommentarer. Myndigheten anser att det är viktigt att säkerställa att kommunen har de resurser och den kunskap som krävs för att skyddsbehövande barn och unga som vistas i Sverige, men har hemvist utomlands, ska kunna omhändertas omedelbart i akuta situationer och få ett gott omhändertagande. Myndigheten vill även lyfta att det till viss del saknas barn och ungas egna perspektiv i utredningens arbete.

Tillräckliga resurser och kompetens

Utredningen menar att lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) behöver förtydligas och kompletteras när det gäller möjligheten att omhänderta barn och unga som vistas i Sverige men har hemvist utomlands. Myndigheten ställer sig därmed frågande till utredningens bedömning att förslaget inte medför annat än marginella konsekvenser avseende kostnader för domstolar och kommuner, eller att den nya regleringen skulle leda till att antalet omedelbara omhändertaganden ökar i någon märkbar omfattning.¹

Det tillkommer bland annat socialnämndens uppgift att ta kontakt med den utländska myndighet som är behörig och att samarbeta med den myndigheten för att tillgodose den unges intresse.² Av utredningens förslag framgår det att socialnämnden ska kunna ansöka om att ett omedelbart omhändertagande ska få fortsätta längre än fyra veckor. Det kan ju i vissa fall dröja innan hemlandet vidtar åtgärder vilket kan leda till ökade kostnader. Myndigheten vill därför lyfta vikten

---

¹ Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer s. 60-61

² Ibid, s.51

av att det finns resurser och kompetens hos socialtjänsten till ett bra omhändertagande under den perioden.

Fler ärenden enligt LVU kan även innebära att rättsväsendet kan behöva utökade resurser. Det kan också innebära behov av stöd i tillämpningen av författningstilläggen bland annat i de fall som gäller erkännande av den utländska myndighetens vidtagna åtgärder. Det framgår av utredningens förslag³ att det är socialnämndens ansvar att ta kontakt med den utländska myndigheten för att säkerställa skyddet om den unge.⁴ I författningskommentarerna till utredningen står det bland annat att *handläggningen kan fördröjas på grund av omständigheter som ligger utanför socialnämndens och förvaltningsrättens kontroll, exempelvis då kontakten med utländska myndigheter tar lång tid eller då handlingar som tillförs målet måste översättas.*⁵ Det framgår inte av utredningen vad som händer om den utländska myndigheten inte vidtar några åtgärder eller inte vidtar tillfredställande åtgärder som kan anses vara för barnets eller den unges bästa. Barnombudsmannen skriver bland annat i sitt slutbetänkande om *Barns och ungas rätt vid tvångsvård*⁶ att ett omhändertagande enligt LVU bör utgöra en särskild omständighet i prövningen av barnets särskilda skäl till uppehållstillstånd.

Om barn och ungas rätt att få sin röst hörd

Det framgår av utredningen⁷ att det i övrigt vid tillämpningen av den särskilda regleringen så ska huvudsakligen samma ordning gälla som följer av befintliga bestämmelser om omedelbart omhändertagande. Detta avser bland annat vården av barnet eller den unge, handläggningen och beslutsfattandet hos socialnämnderna och domstolarna, barnets eller den unges rätt att få information och att få sina åsikter och sin inställning beaktade, rätten till offentligt biträde, kraven på skyndsam handläggning samt möjligheterna att överklaga socialnämndens och domstolarnas avgöranden.

Barn som är omhändertagna av sociala myndigheter befinner sig i en utsatt situation och har ofta svårt att hävda sina rättigheter. För att säkerställa barns och ungas rätt att få information och att få sina åsikter och inställning beaktade är det viktigt att se till att det finns resurser för behov av rättshjälp och information på barnets eller den unges egna modersmål.

Myndigheten vill även lyfta att utredningen inte har inhämtat underlag eller tagit in synpunkter från själva målgruppen barn och unga med hemvist utomlands som

---

³ Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer, s. 68

⁴ Ibid, s.69-70

⁵ Ibid, s.71

⁶ Förslag till ny LVU (SOU 2015:71)(S2015/04694/FST)

⁷ Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer, s. 8, s. 43

har tvångsomhändertagits eller andra relevanta aktörer som Barnombudsmannen, med lång erfarenhet av att ha mött många barn och unga i samhällets vård.

Övrigt

Utredningen bedömer inte att förslagen har några avgörande konsekvenser för jämställdheten mellan pojkar och flickor.⁸ Myndigheten hade önskat en tydligare analys av vad förslagen bedöms ha för konsekvenser för jämställdheten, bland annat med tanke på att skyddsbehoven och grunderna för ett omedelbart omhändertagande kan skilja sig åt mellan pojkar och flickor. Det framgår inte heller i utredningen huruvida ett hbtq-perspektiv har beaktats i arbetet.

I övrigt har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor inga synpunkter.

I detta ärende har generaldirektör Lena Nyberg beslutat. Handläggare Sara Jonsson har varit föredragande. Avdelningschef Pontus Ekstedt har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Lena Nyberg
generaldirektör

Sara Jonsson
handläggare

---

⁸ S Omedelbart omhändertagande av barn och unga i vissa internationella situationer, s.60